

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

**НАУКОВИЙ ВІСНИК
УЖГОРОДСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

серія

МАТЕМАТИКА І ІНФОРМАТИКА

Випуск №1 (32)

Ужгород 2018

УДК 51+001

Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. матем. і інформ. / Редкол.: В. В. Маринець (гол. ред.) та інші. – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. – випуск №1 (32). – 160 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор — Маринець В. В., доктор фізико-математичних наук, професор.
Заст. головн. редактора — Гече Ф. Е., доктор технічних наук, доцент.
Заст. головн. редактора — Король І. І., доктор фізико-математичних наук, доцент.
Відповідальний секретар — Мич І. А., кандидат фізико-математичних наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

Бовді А. А., доктор фізико-математичних наук, професор.
Бовді В. А., кандидат фізико-математичних наук, доцент.
Бондаренко В. М., доктор фізико-математичних наук, професор.
Волошин О. Ф., доктор технічних наук, професор.
Головач Й. Г., доктор технічних наук, професор.
Гусак Д. В., доктор фізико-математичних наук, професор.
Задирака В. К., академік НАН України,
доктор фізико-математичних наук, професор.
Козаченко Ю. В., доктор фізико-математичних наук, професор.
Кузка О. І., кандидат фізико-математичних наук, доцент.
Перестюк М. О., академік НАН України,
доктор фізико-математичних наук, професор.
Ронто А. М., доктор фізико-математичних наук, професор,
Ронто М. Й., доктор фізико-математичних наук, професор,
Сливка-Тилищак Г. І., доктор фізико-математичних наук, доцент.
Слюсарчук П. В., кандидат фізико-математичних наук, професор.
Шапочка І. В., кандидат фізико-математичних наук, доцент.

Рекомендовано до друку Вченою радою ДВНЗ «Ужгородський національний університет», протокол № 6 від 21.06.2018 р.

Свідцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Серія КВ №7972 від 9.10.2003 року, видане Державним комітетом телебачення і радіомовлення України.

Засновник і видавець – Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет».

Виходить два рази на рік.

Збірник наукових праць видається з 1994 року.

Адреса редакційної колегії: Україна, 88020 Ужгород, вул. Університетська, 14, математичний факультет УжНУ. Тел. (факс): +380 (312) 642725, e-mail: f-mat@uzhnu.edu.ua.

© В. В. Маринець,
І. А. Мич, упорядкування, 2018

© Ужгородський національний університет,
2018

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

STATE UNIVERSITY
«UZHHOROD NATIONAL UNIVERSITY»

**SCIENTIFIC BULLETIN OF
UZHHOROD UNIVERSITY**

Series of
MATHEMATICS AND INFORMATICS

Issue no 1 (32)

Uzhhorod 2018

Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series of Mathematics and Informatics / Edit.: V. Marynets (Chief edit.) and others. – Uzhhorod: Scientific Bulletin of UzhNU «Hoverla», 2018. – Issue no 1 (32). – 160 p.

EDITORIAL

Chief editor — Marynets V., Prof., Dr. Sci. (Phys.-Math.).
Deputy Chief editor — Heche F., As. prof., Dr. Sci. (Tech.).
Deputy Chief editor — Korol I., As. prof., Dr. Sci. (Phys.-Math.).
Responsible secretary — Mych I., As. prof., Cand. Sci. (Phys.-Math.).
Members: Bovdi A., Prof., Dr. Sci. (Phys.-Math.).
    Bovdi V., As. prof., Cand. Sci. (Phys.-Math.).
    Bondarenko V., Prof., Dr. Sci. (Phys.-Math.).
    Voloshyn O., Prof., Dr. Sci. (Tech.).
    Holovach J., Prof., Dr. Sci. (Tech.).
    Gusak D., Prof., Dr. Sci. (Phys.-Math.).
    Zadyraka V., Prof., academic of NA of Sc of Ukraine,
    Dr. Sci. (Phys.-Math.).
    Kozachenko Yu., Prof., Dr. Sci. (Phys.-Math.).
    Kuzka A., As. prof., Cand. Sci. (Phys.-Math.).
    Perestyuk N., Prof., academic of NA of Sc of Ukraine,
    Dr. Sci. (Phys.-Math.).
    Ronto A., Prof., Dr. Sci. (Phys.-Math.).
    Ronto M., Prof., Dr. Sci. (Phys.-Math.).
    Slyvka-Tylyshchak G., As. prof., Dr. Sci. (Phys.-Math.).
    Slyusarchuk P., Prof., Cand. Sci. (Phys.-Math.).
    Shapochka I., As. prof., Cand. Sci. (Phys.-Math.).

Recommended for publication by the Scientific Council of UzhNU, record no 6 dated by June 21, 2018.

Certificate of state registration number KV 7972 dated by September 9, 2003.
Founder and Publisher: State University “Uzhhorod National University”.
Published twice a year.
The collection of scientific articles has been published since 1994.

Address of publishing house: Mathematical faculty “UzhNU”, Universytetska str. 14, Uzhhorod, 88020, Ukraine, tel. (fax): +380 (312) 642725, e-mail: f-mat@uzhnu.edu.ua.

ЗМІСТ

1. Андрашко Ю. В., Максим В. В. Булева задача розміщення із урахуванням переваг клієнтів	7
2. Білецька Д. Ю., Шапочка І. В. Тензорні добутки нерозкладних цілочислових матричних зображень симетричної групи третього степеня	15
3. Болдирева В. О., Жмихова Т. В. Ймовірність небанкрутства страхової компанії з витратами на рекламу та інвестиціями у банківський депозит за Каско страхуванням топ-10 страхових компаній України. II.	29
4. Бондаренко В. М., Заціха Я. В. Канонічні форми матричних зображень напівгруп малого порядку	36
5. Бондаренко В. М., Стъопочкіна М. В. Про властивості частково впорядкованих множин ММ-типу (1, 3, 5)	50
6. Брила А. Ю. Про одну задачу лексикографічної оптимізації з інтервальними оцінками	54
7. Глебена М. І., Глебена В. Ф., Попельський О. М. Визначення оптимальних параметрів моделей доступу до інформації у файлах баз даних.	61
8. Дрожжина А. В. Асимптотика розв'язків нелінійних диференціальних рівнянь n -го порядку, що є асимптотично близькими до рівнянь з правильно змінними нелінійностями	67
9. Зубарук О. В. Про зображувальний тип напівгрупи S_{32}^0 над довільним полем	80
10. Кирилюк О. А. Мінімальні незвідні розв'язні підгрупи групи $GL(q, \mathbb{Z}_p)$	86
11. Кічмаренко О. Д. Ступінчасте усереднення керованих функціонально-дифференціальних систем	93
12. Козаченко Ю. В., Василик О. І. Рівномірна збіжність вейвлет-розкладів випадкових процесів з класів $V(\varphi, \psi)$	108
13. Маринець В. В., Питъовка О. Ю. Дослідження крайової задачі для нелінійного хвильового рівняння з розривною правою частиною	116
14. Мич І. А., Ніколенко В. В., Варцаба О. В. Досконалі диз'юнктивні нормальні форми алгебри U_2	124
15. Сапожнікова К. Ю. Часткове усереднення систем диференціальних рівнянь з максимумом	130
16. Сливка-Тилищак Г. І., Михасюк М. М. Властивості узагальненого розв'язку задачі Коші для рівняння теплопровідності на прямій з випадковою правою частиною з простору Орліча	136
17. Чуйко С. М., Чуйко О. С., Чечетенко В. О. Про розв'язання нелінійних інтегрально-диференціальних крайових задач методом Ньютона-Канторовича	147

CONTENTS

1. <i>Andrashko Yu. V., Maksym V. V.</i> Boolean facility location problem with client preferences.....	7
2. <i>Biletska D. Yu., Shapochka I. V.</i> Tensor products of indecomposable integral matrix representations of the symmetric group of third degree.....	15
3. <i>Boldyreva V. O., Zhmykhova T. V.</i> The probability of non-ruin of an insurance company with advertising expenses and investing in bank term deposit by MHull insurance of 10 Top insurance companies of Ukraine. II.....	29
4. <i>Bondarenko V. M., Zaciha Ya. V.</i> Canonical forms of matrix representations of semigroups of small order.....	36
5. <i>Bondarenko V. M., Styopochkina M. V.</i> On properties of posets of MM -type $(1, 3, 5)$	50
6. <i>Bryla A. Yu.</i> On lexicographic optimization problem with interval parameters....	54
7. <i>Hlebena M. I., Hlebena V. F., Popelskyi O. M.</i> Finding the optimum parameters of models of access to information in database files. \\.....	61
8. <i>Drozzhina A. V.</i> Asymptotic of solutions of the nonlinear differential equations n -th order asymptotically close to the equations with regularly varying nonlinearities.....	67
9. <i>Zubaruk O. V.</i> On representation type of the semigroup S_{32}^0 over an arbitrary field	80
10. <i>Kyryl'uk O. A.</i> Minimal irreducible solvable subgroups of the group $GL(q, \mathbf{Z}_p)$ ...	86
11. <i>Kichmareno O. D.</i> Step-by-step averaging of functional-differential control systems.....	93
12. <i>Kozachenko Yu. V., Vasylyk O. I.</i> Uniform convergence of wavelet expansions of random processes from the classes $V(\varphi, \psi)$	108
13. <i>V. V. Marynets, O. Y. Pytovka</i> Investigation of boundary-value problem for non-linear wave equation with discontinuous right part.....	116
14. <i>Mych I. A., Nykolenko V. V., Varcaba E. V.</i> Perfect disjunctive normal forms of algebra U_2	124
15. <i>Sapozhnikova K. Yu.</i> Partial averaging of differential systems with maxima.....	130
16. <i>Slyvka-Tylyshchak G. I., Mykhasiuk M. M.</i> The properties of generalized solution of Cauchy problems for the heat equations with a random right side from Orlicz space.....	136
17. <i>Chuiko S. M., Chuiko O. S., Chechetenko V. O.</i> On of solving nonlinear Noether integral-differential boundary value problems by the of Newton-Kantorovich method.....	147

УДК 517.925

А. В. Дрожжина (Одеський нац. ун-т імені І.І. Мечникова)

**АСИМПТОТИКА РОЗВ'ЯЗКІВ НЕЛІНІЙНИХ
ДИФЕРЕНЦІАЛЬНИХ РІВНЯНЬ n -ГО ПОРЯДКУ, ЩО Є
АСИМПТОТИЧНО БЛИЗЬКИМИ ДО РІВНЯНЬ З ПРАВИЛЬНО
ЗМІННИМИ НЕЛІНІЙНОСТЯМИ**

The conditions of the existence and asymptotic representations of $P_\omega(Y_0, Y_1, \dots, Y_{n-1}, \pm\infty)$ -solutions of the differential equations n -th order that are asymptotically close in a certain sense to the equations with regularly varying nonlinearities are established.

Встановлюються умови існування та асимптотичні зображення $P_\omega(Y_0, Y_1, \dots, Y_{n-1}, \pm\infty)$ -розв'язків диференціальних рівнянь n -го порядку, що у деякому сенсі є асимптотично близькими до рівнянь з правильно змінними нелінійностями.

1. Вступ. Розглядається диференціальне рівняння

$$y^{(n)} = f(t, y, y', \dots, y^{(n-1)}), \quad (1)$$

де $n \geq 2$, $f : [a, \omega[\times \Delta_{Y_0} \times \Delta_{Y_1} \times \dots \times \Delta_{Y_{n-1}} \rightarrow \mathbb{R}$ — неперервна функція, $-\infty < a < \omega \leq +\infty$, Y_j дорівнює або нулю, або $\pm\infty$, Δ_{Y_j} — деякий односторонній окіл Y_j , $j = 0, 1, \dots, n-1$.

Означення 1. Розв'язок y диференціального рівняння (1) називається $P_\omega(Y_0, Y_1, \dots, Y_{n-1}, \lambda_0)$ -розв'язком, де $-\infty \leq \lambda_0 \leq +\infty$, якщо він визначений на проміжку $[t_0, \omega[\subset [a, \omega[$ і задовольняє наступні умови

$$y^{(j)}(t) \in \Delta_{Y_j} \quad \text{при} \quad t \in [t_0, \omega[, \quad \lim_{t \uparrow \omega} y^{(j)}(t) = Y_j \quad (j = \overline{0, n-1}), \quad (2)$$

$$\lim_{t \uparrow \omega} \frac{[y^{(n-1)}(t)]^2}{y^{(n-2)}(t)y^{(n)}(t)} = \lambda_0.$$

Випадок, коли $\lambda_0 = \pm\infty$ є особливим при вивченні таких розв'язків і потребує окремого розгляду. Кожний $P_\omega(Y_0, Y_1, \dots, Y_{n-1}, \pm\infty)$ -розв'язок при $t \uparrow \omega$ володіє (див. [1], Розділ 3, §10) наступними апріорними асимптотичними властивостями:

$$y^{(k-1)}(t) \sim \frac{[\pi_\omega(t)]^{n-k}}{(n-k)!} y^{(n-1)}(t) \quad (k = \overline{1, n-1}), \quad y^{(n)}(t) = o\left(\frac{y^{(n-1)}(t)}{\pi_\omega(t)}\right), \quad (3)$$

де

$$\pi_\omega(t) = \begin{cases} t, & \text{якщо } \omega = +\infty, \\ t - \omega, & \text{якщо } \omega < +\infty. \end{cases}$$

Асимптотична поведінка таких розв'язків в роботах В.М. Євтухова, А.М. Самойленко [2] та В.М. Євтухова, А.М. Клопота [3] досліджувалась для неавтономних диференціальних рівнянь n -го порядку, що містять у правій частині один або декілька доданків з правильно змінними нелінійностями, і в роботі Л.И. Кусік [4] для рівняння (1) загального виду при $n = 2$, тобто у випадку

диференціального рівняння другого порядку. При цьому в [4] припускалося, що рівняння (1) є у деякому сенсі асимптотично близьким до рівняння виду

$$y'' = \alpha_0 p(t) \varphi_0(y) \varphi_1(y'),$$

де $\alpha_0 \in \{-1; 1\}$, $p : [a, \omega[\rightarrow]0, +\infty[$ — неперервна функція, $-\infty < a < \omega \leq +\infty$, $\varphi_j : \Delta_{Y_j} \rightarrow]0, +\infty[$ — неперервна і правильно змінна при $y^{(j)} \rightarrow Y_j$ функція порядку σ_j , Y_j дорівнює або нулю, або $\pm\infty$, Δ_{Y_j} — деякий односторонній окіл Y_j , $j = 0, 1$.

Теорія правильно змінних функцій докладно викладена в монографіях Е. Сенета [5] і N.H. Bingham, С.М. Goldie, J.L. Teugels [6]. Згідно з цією теорією кожна правильно змінна при $y \rightarrow Y$ функція $\varphi : \Delta_Y \rightarrow]0, +\infty[$ порядку σ , де Y дорівнює або нулю, або $\pm\infty$, Δ_Y — деякий односторонній окіл Y , допускає зображення виду

$$\varphi(y) = |y|^\sigma L(y), \quad (4)$$

в якому $L : \Delta_Y \rightarrow]0, +\infty[$ — повільно змінна функція при $y \rightarrow Y$, тобто така, що

$$\lim_{\substack{y \rightarrow Y \\ y \in \Delta_Y}} \frac{L(\lambda y)}{L(y)} = 1 \quad \text{для будь-якого } \lambda > 0. \quad (5)$$

Серед властивостей повільно змінних при $y \rightarrow Y$ функцій $L : \Delta_Y \rightarrow]0, +\infty[$, де Y дорівнює або нулю, або $\pm\infty$, Δ_Y — деякий односторонній окіл Y , відзначимо наступні.

$\mathcal{M}_1$. Граничне співвідношення (5) виконується рівномірно за λ на будь-якому відрізку $[c, d] \subset]0, +\infty[$.

$$\mathcal{M}_2. \quad \lim_{\substack{y \rightarrow Y \\ y \in \Delta_Y}} \frac{\ln L(y)}{\ln |y|} = 0.$$

$\mathcal{M}_3$. Існує неперервно диференційовна функція $L_0 : \Delta_Y \rightarrow]0, +\infty[$, яка носить назву нормалізована повільно змінна функція при $y \rightarrow Y$, така, що

$$\lim_{\substack{y \rightarrow Y \\ y \in \Delta_Y}} \frac{L_0(y)}{L(y)} = 1, \quad \lim_{\substack{y \rightarrow Y \\ y \in \Delta_Y}} \frac{yL_0'(y)}{L_0(y)} = 0.$$

$\mathcal{M}_4$. При $\gamma \neq 0$

$$\int_B^y \frac{|z|^{\gamma-1} dz}{L(z)} = \frac{\nu |y|^\gamma}{\gamma L(y)} [1 + o(1)] \quad \text{при } y \rightarrow Y \quad (y \in \Delta_Y),$$

де

$$\nu = \text{sign } y, \quad B = \begin{cases} y_0, & \text{якщо } \left| \int_{y_0}^Y \frac{|z|^{\gamma-1} dz}{L(z)} \right| = +\infty, \\ Y, & \text{якщо } \left| \int_{y_0}^Y \frac{|z|^{\gamma-1} dz}{L(z)} \right| < +\infty, \end{cases} \quad y_0 \in \Delta_Y.$$

Крім того, введемо для повільно змінних функцій умову S_0 .

Означення 2. Будемо казати, що повільно змінна при $y \rightarrow Y$ функція $L : \Delta_Y \rightarrow]0, +\infty[$, де Y дорівнює або нулю, або $\pm\infty$, і Δ_Y - односторонній окіл Y , задовольняє умову S_0 , якщо

$$L(\nu e^{[1+o(1)] \ln|y|}) = L(y)[1 + o(1)] \quad \text{при } y \rightarrow Y \quad (y \in \Delta_Y),$$

де $\nu = \text{sign } y$.

Умову S_0 свідомо задовольняють функції, що мають відмінну від нуля скінчену границю при $y \rightarrow Y$ і функції виду

$$|\ln|y||^{\gamma_1}, \quad \ln^{\gamma_2} |\ln|y||, \quad \gamma_1, \gamma_2 \in \mathbb{R}.$$

Метою даної роботи є поширення результатів з [4] на випадок довільного $n \geq 2$, а саме встановлення умов існування у диференціального рівняння (1) $P_\omega(Y_0, Y_1, \dots, Y_{n-1}, \pm\infty)$ - розв'язків і асимптотичних зображень для таких розв'язків та їх похідних до порядку $n - 1$ включно. Для цих розв'язків $n - 1$ -а похідна є повільно змінною функцією при $t \uparrow \omega$.

2. Основні результати.

Означення 3. Будемо казати, що функція f у диференціальному рівнянні (1) задовольняє умову $(RN)_\infty$, якщо існує число $\alpha_0 \in \{-1, 1\}$, неперервна функція $p : [a, \omega[\rightarrow]0, +\infty[$ і неперервні правильно змінні при $z_j \rightarrow Y_j$ ($j = \overline{0, n-1}$) функції $\varphi_j : \Delta_{Y_j} \rightarrow]0, +\infty[$ ($j = \overline{0, n-1}$) порядків σ_j ($j = \overline{0, n-1}$), такі, що для будь-яких неперервно диференційованих функцій $z_j : [a, \omega[\rightarrow \Delta_{Y_j}$ ($j = \overline{0, n-1}$), які задовольняють умови

$$\lim_{t \uparrow \omega} z_j(t) = Y_j, \quad \lim_{t \uparrow \omega} \frac{\pi_\omega(t) z'_j(t)}{z_j(t)} = n - j - 1 \quad (j = \overline{0, n-1}), \quad (6)$$

має місце асимптотичне зображення

$$f(t, z_0(t), z_1(t), \dots, z_{n-1}(t)) = \alpha_0 p(t) \prod_{j=0}^{n-1} \varphi_j(z_j(t)) [1 + o(1)] \quad \text{при } t \uparrow \omega. \quad (7)$$

Оскільки в (7) кожна з функцій φ_j є правильно змінною функцією порядку σ_j при $z_j \rightarrow Y_j$, то згідно з (4)

$$\varphi_j(z_j) = |z_j|^{\sigma_j} L_j(z_j) \quad (j = \overline{0, n-1}), \quad (8)$$

де кожна $L_j : \Delta_{Y_j} \rightarrow]0, +\infty[$ ($j = \overline{0, n-1}$) – неперервна повільно змінна функція при $z_j \rightarrow Y_j$.

При виконанні умови $(RN)_\infty$ поряд з (8) будемо використовувати наступні позначення:

$$\gamma = 1 - \sum_{j=0}^{n-1} \sigma_j, \quad \mu_n = \sum_{j=0}^{n-2} \sigma_j (n - j - 1), \quad C_n = \prod_{j=0}^{n-2} \left| \frac{1}{(n - j - 1)!} \right|^{\sigma_j};$$

$$\nu_j = \begin{cases} 1, & \text{якщо } Y_j = +\infty, \text{ або} \\ & Y_j = 0 \text{ і } \Delta_{Y_j} \text{ – правий окіл нуля,} \\ -1, & \text{якщо } Y_j = -\infty, \text{ або} \\ & Y_j = 0 \text{ і } \Delta_{Y_j} \text{ – лівий окіл нуля,} \end{cases} \quad (j = \overline{0, n-1});$$

$$J_n(t) = \int_{A_n}^t p(s) |\pi_\omega(s)|^{\mu_n} \prod_{j=0}^{n-2} L_j (\nu_j |\pi_\omega(s)|^{n-j-1}) ds,$$

де

$$A_n = \begin{cases} t_0, & \text{якщо } \int_{t_0}^t p(s) |\pi_\omega(s)|^{\mu_n} \prod_{j=0}^{n-2} L_j (\nu_j |\pi_\omega(s)|^{n-j-1}) ds = +\infty, \\ \omega, & \text{якщо } \int_{t_0}^t p(s) |\pi_\omega(s)|^{\mu_n} \prod_{j=0}^{n-2} L_j (\nu_j |\pi_\omega(s)|^{n-j-1}) ds < +\infty, \end{cases} \quad (t_0 \in [a, \omega]).$$

Теорема 1. *Нехай функція f задовольняє умову $(RN)_\infty$, $\gamma \neq 0$ і повільно змінні функції L_j ($j = \overline{0, n-2}$) задовольняють умову S_0 . Тоді для існування у диференціального рівняння (1) $P_\omega(Y_0, \dots, Y_{n-1}, \pm\infty)$ -розв'язків необхідно і достатньо, щоб виконувались нерівності*

$$\nu_j \nu_{n-1} \pi_\omega^{n-j-1}(t) > 0 \quad (j = \overline{0, n-2}), \quad \alpha_0 \nu_{n-1} \gamma J_n(t) > 0 \quad (9)$$

в деякому лівому околі ω і умови

$$\nu_j \lim_{t \uparrow \omega} |\pi_\omega(t)|^{n-j-1} = Y_j \quad (j = \overline{0, n-2}), \quad \nu_{n-1} \lim_{t \uparrow \omega} |J_n(t)|^{\frac{1}{\gamma}} = Y_{n-1}, \quad (10)$$

$$\lim_{t \uparrow \omega} \frac{\pi_\omega(t) J_n'(t)}{J_n(t)} = 0. \quad (11)$$

Більш того, для кожного такого розв'язку мають місце при $t \uparrow \omega$ асимптотичні зображення

$$y^{(j)}(t) = \frac{[\pi_\omega(t)]^{n-j-1}}{(n-j-1)!} y^{(n-1)}(t) [1 + o(1)] \quad (j = \overline{0, n-2}), \quad (12)$$

$$\frac{|y^{(n-1)}(t)|^\gamma}{L_{n-1}(y^{(n-1)}(t))} = \alpha_0 \nu_{n-1} \gamma C_n J_n(t) [1 + o(1)], \quad (13)$$

причому таких розв'язків у випадку, коли $\omega = +\infty$ існує n -параметрична сім'я, якщо $\alpha_0 \nu_{n-1} \gamma > 0$, і $n-1$ -параметрична сім'я, якщо $\alpha_0 \nu_{n-1} \gamma < 0$, а у випадку, коли $\omega < +\infty$ і $\alpha_0 \nu_{n-1} \gamma > 0$ існує однопараметрична сім'я таких розв'язків.

Доведення. *Необхідність.* Нехай $y : [t_0, \omega[\rightarrow \mathbb{R} - P_\omega(Y_0, \dots, Y_{n-1}, \pm\infty)$ -розв'язок диференціального рівняння (1). Тоді в силу умов (2) означення 1 існує $t_1 \in [t_0, \omega[$ таке, що на проміжку $[t_1, \omega[$ цей розв'язок і його похідні до порядку $n-1$ включно зберігають знаки, причому $\text{sign } y^{(j)}(t) = \nu_j$ ($j = \overline{0, n-1}$) при $t \in [t_1, \omega[$. Крім того, в силу апіорних властивостей $P_\omega(Y_0, Y_1, \dots, Y_{n-1}, \pm\infty)$ -розв'язків мають місце при $t \uparrow \omega$ асимптотичні співвідношення (3), з яких, зокрема, випливає справедливість виконання перших з нерівностей (9) на проміжку $[t_1, \omega[$, асимптотичних зображень (12) і граничних співвідношень

$$\lim_{t \uparrow \omega} \frac{\pi_\omega(t) y^{(j+1)}(t)}{y^{(j)}(t)} = n - j - 1 \quad (j = \overline{0, n-1}). \quad (14)$$

З (14) ясно, що для функцій $z_j(t) = y^{(j)}(t)$ ($j = \overline{0, n-1}$) виконуються умови (6), і тому згідно з умовою $(RN)_\infty$ і видом рівняння (1) одержуємо асимптотичне співвідношення

$$y^{(n)}(t) = \alpha_0 p(t) \prod_{j=0}^{n-1} \varphi_j(y^{(j)}(t)) [1 + o(1)] \quad \text{при } t \uparrow \omega,$$

або з урахуванням (8), (3), означень μ_n , γ і C_n -асимптотичне співвідношення

$$y^{(n)}(t) = \alpha_0 C_n p(t) |\pi_\omega(t)|^{\mu_n} |y^{(n-1)}(t)|^{1-\gamma} \prod_{j=0}^{n-1} L_j(y^{(j)}(t)) [1 + o(1)] \quad \text{при } t \uparrow \omega. \quad (15)$$

Оскільки в силу (14)

$$\begin{aligned} \ln |y^{(j)}(t)| &= [n - j - 1 + o(1)] \ln |\pi_\omega(t)| = \\ &= [1 + o(1)] \ln |\pi_\omega(t)|^{n-j-1} \quad (j = \overline{0, n-2}) \quad \text{при } t \uparrow \omega \end{aligned}$$

і функції L_j ($j = \overline{0, n-2}$) задовольняють умову S_0 , то

$$\begin{aligned} L_j(y^{(j)}(t)) &= L_j\left(\nu_j e^{[1+o(1)] \ln |\pi_\omega(t)|^{n-j-1}}\right) = \\ &= L_j(\nu_j |\pi_\omega(t)|^{n-j-1}) [1 + o(1)] \quad (j = \overline{0, n-2}) \quad \text{при } t \uparrow \omega. \end{aligned}$$

Тому з (15) отримуємо при $t \uparrow \omega$ асимптотичне співвідношення виду

$$\frac{y^{(n)}(t) |y^{(n-1)}(t)|^{\gamma-1}}{L_n(y^{(n-1)}(t))} = \alpha_0 p(t) C_n |\pi_\omega(t)|^{\mu_n} \prod_{j=0}^{n-2} L_j(\nu_j |\pi_\omega(t)|^{n-j-1}) [1 + o(1)]. \quad (16)$$

Крім того, з вищевикладеного і (2) ясно, що виконуються перші з умов (10) і функції $L_j(\nu_j |\pi_\omega(t)|^{n-j-1})$ ($j = \overline{0, n-2}$) визначенні на деякому проміжку $[t_2, \omega]$, де $t_2 \in [t_1, \omega]$.

Інтегруючи тепер (16) на проміжку від t_2 до t , одержимо

$$\int_{y_0}^{y^{(n-1)}(t)} \frac{|z|^{\gamma-1} dz}{L_{n-1}(z)} = \alpha_0 C_n \int_{t_2}^t p(\tau) |\pi_\omega(\tau)|^{\mu_n} \prod_{j=0}^{n-2} L_j(\nu_j |\pi_\omega(\tau)|^{n-j-1}) [1 + o(1)] d\tau,$$

де $y_0 = y^{(n-1)}(t_2)$.

Оскільки тут $y^{(n-1)}(t) \rightarrow Y_{n-1}$ при $t \uparrow \omega$, то невластні інтеграли

$$\int_{y_0}^{Y_{n-1}} \frac{|z|^{\gamma-1} dz}{L_{n-1}(z)} \quad \text{і} \quad \int_{t_2}^{\omega} p(\tau) |\pi_\omega(\tau)|^{\mu_n} \prod_{j=0}^{n-2} L_j(\nu_j |\pi_\omega(\tau)|^{n-j-1}) d\tau$$

або одночасно збігаються, або розбігаються. У випадку, коли вони розбігаються з використанням властивості $\mathcal{M}_4$ повільно змінних функцій отримуємо співвідношення виду

$$\frac{\nu_{n-1} |y^{(n-1)}(t)|^\gamma}{\gamma L_n(y^{(n-1)}(t))} [1 + o(1)] = \alpha_0 C_n J_n(t) [1 + o(1)] \quad \text{при } t \uparrow \omega,$$

де в J_n границя інтегрування A_n дорівнює t_2 , а у випадку, коли вони збігаються — співвідношення

$$C_{01} + \int_{Y_{n-1}}^{y^{(n-1)}(t)} \frac{|z|^{\gamma-1}}{L_n(z)} = C_{02} + \alpha_0 C_n \int_{\omega}^t p(\tau) |\pi_{\omega}(\tau)|^{\mu_n} \prod_{j=0}^{n-2} L_j(\nu_j |\pi_{\omega}(\tau)|^{n-j-1}) [1 + o(1)] d\tau,$$

де C_{01} , C_{02} — деякі сталі, з якого випливає, що $C_{01} = C_{02}$, і тому з використанням $\mathcal{M}_4$ одержуємо асимптотичне співвідношення

$$\frac{\nu_{n-1} |y^{(n-1)}(t)|^{\gamma}}{\gamma L_n(y^{(n-1)}(t))} [1 + o(1)] = \alpha_0 C_n J_n(t) [1 + o(1)] \quad \text{при } t \uparrow \omega,$$

де в J_n границя інтегрування A_n дорівнює ω .

З отриманих двох співвідношень ясно, що має місце при $t \uparrow \omega$ асимптотичне зображення (13).

В свою чергу з (13) випливає виконання другої з нерівностей (9) і другої з умов (10).

Крім того, з (13) і (16) маємо, що

$$\frac{y^{(n)}(t)}{y^{(n-1)}(t)} = \frac{J'_n(t)}{\gamma J_n(t)} [1 + o(1)] \quad \text{при } t \uparrow \omega. \quad (17)$$

Звідси з урахуванням другого асимптотичного співвідношення (3) одержуємо умову (13).

Достатність. Нехай виконуються умови (9)-(11). Доведемо, що у цьому випадку диференціальне рівняння (1) має $P_{\omega}(Y_0, \dots, Y_{n-1}, \pm\infty)$ - розв'язок, який допускає при $t \uparrow \omega$ асимптотичні зображення (12), (13), а також з'ясуємо питання про кількість розв'язків з такими асимптотичними зображеннями.

Розглянемо спочатку співвідношення

$$\frac{|Y|^{\gamma}}{L_{0n-1}(Y)} = \alpha_0 \nu_{n-1} \gamma C_n J_n(t) [1 + v_n], \quad (18)$$

де $L_{0n-1} : \Delta_{Y_{n-1}} \rightarrow]0, +\infty[$ — неперервно диференційовна повільно змінна функція при $Y \rightarrow Y_{n-1}$, що існує згідно з властивістю $\mathcal{M}_3$ повільно змінних функцій, яка задовольняє умови

$$\lim_{\substack{Y \rightarrow Y_{n-1} \\ Y \in \Delta_{Y_{n-1}}}} \frac{L_{n-1}(Y)}{L_{0n-1}(Y)} = 1, \quad \lim_{\substack{Y \rightarrow Y_{n-1} \\ Y \in \Delta_{Y_{n-1}}}} \frac{Y L'_{0n-1}(Y)}{L_{0n-1}(Y)} = 0. \quad (19)$$

Аналогічно тому, як при доведенні теореми 2.1 у роботі [3], встановлюємо з використанням умов (9)- (11) і принципу стислих відображень, що співвідношення (18) однозначно визначає неперервно диференційовну на множині $[t_0, \omega[\times \{v_n \in \mathbb{R} : |v_n| \leq \frac{1}{2}\}$, де t_0 — деяке число з проміжку $[a, \omega[$, неявну функцію $Y(t, v_n)$ з наступними властивостями

$$Y(t, v_n) \in \Delta_{Y_{n-1}} \quad \text{при } t \in [t_0, \omega[, \quad v_n \in \left[-\frac{1}{2}, \frac{1}{2}\right], \quad (20)$$

$$\lim_{t \uparrow \omega} Y(t, v_n) = Y_{n-1}, \quad \lim_{t \uparrow \omega} \frac{J_n(t)(Y(t, v_n))'_t}{J'_n(t)Y(t, v_n)} = \frac{1}{\gamma} \text{ рівномірно за } v_n \in \left[-\frac{1}{2}, \frac{1}{2}\right]. \quad (21)$$

Тепер рівняння (1) за допомогою заміни

$$\frac{y^{(j-1)}(t)}{y^{(n-1)}(t)} = \frac{[\pi_\omega(t)]^{n-j}}{(n-j)!} [1 + v_j] \quad (j = \overline{1, n-1}), \quad (22)$$

$$\frac{|y^{(n-1)}(t)|^\gamma}{L_{0n-1}(y^{(n-1)}(t))} = \alpha_0 \nu_{n-1} \gamma C_n J_n(t) [1 + v_n], \quad (23)$$

і урахуванням того, що тут $y^{(n-1)}(t) = Y(t, v_n)$, зведемо до системи диференціальних рівнянь виду

$$\begin{cases} v'_j = \frac{1}{\pi_\omega(t)} [(n-j)v_{j+1} - (n-j)v_j - (1+v_j)G(t, v_1, \dots, v_n)], \\ j = 0, 1, \dots, n-2, \\ v'_{n-1} = \frac{1}{\pi_\omega(t)} [-v_{n-1} - (1+v_{n-1})G(t, v_1, \dots, v_n)], \\ v'_n = \frac{1+v_n}{\pi_\omega(t)} \left[G(t, v_1, \dots, v_n) \left(\gamma - \frac{Y(t, v_n)(L_{0n-1}(Y(t, v_n)))'_t}{L_{0n-1}(Y(t, v_n))} \right) - \frac{\pi_\omega(t)J'_n(t)}{J_n(t)} \right], \end{cases} \quad (24)$$

де

$$G(t, v_1, \dots, v_n) = \frac{\pi_\omega(t)}{Y(t, v_n)} f(t, Y_0(t, v_n)(1+v_1), \dots, Y_{n-2}(t, v_n)(1+v_{n-1}), Y(t, v_n)),$$

$$Y_j(t, v_n) = \frac{[\pi_\omega(t)]^{n-j-1}}{(n-j-1)!} Y(t, v_n) \quad (j = \overline{0, n-2}).$$

Оскільки для функцій

$$z_j(t, v_n, v_{j+1}) = Y_j(t, v_n)(1+v_{j+1}) \quad (j = \overline{0, n-2}), \quad z_{n-1}(t, v_n) = Y(t, v_n)$$

в силу (21) і (11) виконуються граничні співвідношення

$$\lim_{t \uparrow \omega} \frac{\pi_\omega(t) (z_j(t, v_n, v_{j+1}))'_t}{z_j(t, v_n, v_{j+1})} = n-j-1 \quad (j = \overline{0, n-2}), \quad \lim_{t \uparrow \omega} \frac{\pi_\omega(t) (z_{n-1}(t, v_n))'_t}{z_{n-1}(t, v_n)} = 0$$

рівномірно за $(v_1, \dots, v_n) \in \mathbb{R}_{\frac{1}{2}}^n$, де $\mathbb{R}_{\frac{1}{2}}^n = \{(v_1, \dots, v_n) \in \mathbb{R}^n : |v_i| \leq \frac{1}{2}, i = \overline{1, n}\}$, то згідно з умовою $(RN)_\infty$, яку задовольняє функція f , одержуємо асимптотичне співвідношення

$$\begin{aligned} & f(t, Y_0(t, v_n)(1+v_1), \dots, Y_{n-2}(t, v_n)(1+v_{n-1}), Y(t, v_n)) = \\ & = \alpha_0 p(t) \varphi_{n-1}(Y(t, v_n)) \prod_{j=0}^{n-2} \varphi_j \left(\frac{[\pi_\omega(t)]^{n-j-1}}{(n-j-1)!} Y(t, v_n)(1+v_{j+1}) \right) [1+r_1(t, v_1, \dots, v_n)], \end{aligned}$$

де

$$\lim_{t \uparrow \omega} r_1(t, v_1, \dots, v_n) = 0 \text{ рівномірно за } (v_1, \dots, v_n) \in \mathbb{R}_{\frac{1}{2}}^n.$$

Звідси з урахуванням того, що мають місце зображення (8), виконуються умови (21), (20), (11) і функції L_j ($j = \overline{0, n-2}$) задовольняють умову S_0 , а L_{n-1} – першу з умов (19), отримуємо

$$\begin{aligned} f(t, Y_0(t, v_n)(1 + v_1), \dots, Y_{n-2}(t, v_n)(1 + v_{n-1}), Y(t, v_n)) &= \alpha_0 C_n p(t) |\pi_\omega(t)|^{\mu_n} \times \\ &\times |Y(t, v_n)|^{1-\gamma} L_{n-1}(Y(t, v_n)) \prod_{j=0}^{n-2} |1 + v_{j+1}|^{\sigma_j} L_j(Y_j(t, v_n)(1 + v_{j+1})) \times \\ &\times [1 + r_1(t, v_1, \dots, v_n)] = \alpha_0 C_n p(t) |\pi_\omega(t)|^{\mu_n} |Y(t, v_n)|^{1-\gamma} L_{0n-1}(Y(t, v_n)) \times \\ &\times \prod_{j=0}^{n-2} L_j(v_j |\pi_\omega(t)|^{n-j-1}) |1 + v_{j+1}|^{\sigma_j} [1 + r_2(t, v_1, \dots, v_n)] = \\ &= \alpha_0 C_n |Y(t, v_n)|^{1-\gamma} L_{0n-1}(Y(t, v_n)) J'_n(t) [1 + r_2(t, v_1, \dots, v_n)] \prod_{j=0}^{n-2} |1 + v_{j+1}|^{\sigma_j}, \end{aligned}$$

де

$$\lim_{t \uparrow \omega} r_2(t, v_1, \dots, v_n) = 0 \quad \text{рівномірно за } (v_1, \dots, v_n) \in \mathbb{R}_{\frac{1}{2}}^n.$$

Якщо, крім того, врахувати, що функція $Y = Y(t, v_n)$ задовольняє рівність (18) і умову (20), то одержимо для функції G представлення

$$G(t, v_1, \dots, v_n) = \frac{\pi_\omega(t) J'_n(t)}{J_n(t)} \frac{\prod_{j=0}^{n-2} |1 + v_{j+1}|^{\sigma_j}}{\gamma(1 + v_n)} [1 + r_2(t, v_1, \dots, v_n)].$$

В силу цього виду функції G , умови (11), властивостей (20), (21) функції Y , а також другої з властивостей $\mathcal{M}_3$ повільно змінних функцій, система дифференціальних рівнянь (24) має наступний вид

$$\begin{cases} v'_j = \frac{1}{\pi_\omega(t)} [F_j(t, v_1, \dots, v_n) + (n-j)v_{j+1} - (n-j)v_j], \\ j = 0, 1, \dots, n-2, \\ v'_{n-1} = \frac{1}{\pi_\omega(t)} [F_{n-1}(t, v_1, \dots, v_n) - v_{n-1}], \\ v'_n = \frac{J'_n(t)}{J_n(t)} \left[F_n(t, v_1, \dots, v_n) - v_n + \sum_{j=0}^{n-2} \sigma_{j+1} v_j + V(v_1, \dots, v_{n-1}) \right], \end{cases} \quad (25)$$

де функції F_j ($j = \overline{1, n}$) неперервні на множині $[t_0, \omega[\times \mathbb{R}_{\frac{1}{2}}^n$ і такі, що

$$\lim_{t \uparrow \omega} F_j(t, v_1, \dots, v_n) = 0 \quad (j = \overline{1, n}) \quad \text{рівномірно за } (v_1, \dots, v_n) \in \mathbb{R}_{\frac{1}{2}}^n,$$

а V - функція виду

$$V(v_1, \dots, v_{n-1}) = \prod_{j=0}^{n-2} |1 + v_{j+1}|^{\sigma_j} - 1 - \sum_{j=0}^{n-2} \sigma_j v_{j+1},$$

що задовольняє умови

$$V(0, \dots, 0) = 0, \quad \frac{\partial V(0, \dots, 0)}{\partial v_j} = 0 \quad (j = \overline{1, n-1}).$$

Таким чином, система (25) є системою дифференціальних рівнянь такого ж типу, які розглядались у роботі В.М. Євтухова, А.М. Самойленко [7]. Ця система за допомогою додаткового перетворення

$$v_j(t) = \delta y_j(t) \quad (j = \overline{1, n-1}), \quad v_n(t) = y_n(t), \quad (26)$$

де стала $\delta > 0$ обрана так, щоб виконувалась нерівність

$$0 \leq \delta \sum_{j=0}^{n-2} |\sigma_j| < 1,$$

зводиться до системи дифференціальних рівнянь

$$\begin{cases} y'_j = \frac{1}{\pi_\omega(t)} \left[\frac{1}{\delta} F_j(t, \delta y_1, \dots, \delta y_{n-1}, y_n) + (n-j)y_{j+1} - (n-j)y_j \right], \\ j = 0, 1, \dots, n-2, \\ y'_{n-1} = \frac{1}{\pi_\omega(t)} \left[\frac{1}{\delta} F_{n-1}(t, \delta y_1, \dots, \delta y_{n-1}, y_n) - y_{n-1} \right], \\ y'_n = \frac{J'_n(t)}{J_n(t)} \left[F_n(t, \delta y_1, \dots, \delta y_{n-1}, y_n) - y_n + \delta \sum_{j=0}^{n-2} \sigma_{j+1} y_j + V(\delta y_1, \dots, \delta y_{n-1}) \right], \end{cases} \quad (27)$$

яка задовольняє всі умови теореми 2.1 з роботи [7]. Згідно з цією теоремою система (27) має хоча б один розв'язок $(y_j)_{j=1}^n : [t_1, \omega[\rightarrow \mathbb{R}$ ($t_1 \in [t_0, \omega[$), що прямує до нуля при $t \uparrow \omega$. Більш того, з даної теореми випливає, що при $\omega = +\infty$ існує n -параметрична сім'я таких розв'язків у випадку коли $J_n(t) > 0$ при $t \in]t_0, \omega[$, тобто з урахуванням другої з умов (9), коли виконується нерівність $\alpha_0 \nu_{n-1} \gamma > 0$, і $n-1$ -параметрична сім'я - у випадку, коли $\alpha_0 \nu_{n-1} \gamma < 0$, а при $\omega < +\infty$ існує однопараметрична сім'я зникаючих в точці ω розв'язків у випадку, коли $\alpha_0 \nu_{n-1} \gamma > 0$. Кожному такому розв'язку системи дифференціальних рівнянь (27) в силу заміни (22), (23) і (26) відповідає $P_\omega(Y_0, \dots, Y_{n-1}, \pm\infty)$ -розв'язок $y : [t_1, \omega[\rightarrow \mathbb{R}$ дифференціального рівняння (1), для якого мають місце асимптотичні зображення (12) і

$$\frac{|y^{(n-1)}(t)|^\gamma}{L_{0n-1}(y^{(n-1)}(t))} = \alpha_0 \nu_{n-1} \gamma C_n J_n(t) [1 + o(1)] \quad \text{при } t \uparrow \omega.$$

Враховуючи першу з умов (19), помічаємо, що остання з асимптотичних формул може бути записана у вигляді (13). Теорему повністю доведено.

В теоремі 1 асимптотична формула (13) неявно визначає асимптотику $n-1$ -ї похідної $P_\omega(Y_0, \dots, Y_{n-1}, \pm\infty)$ -розв'язку дифференціального рівняння (1). Наступна теорема вказує умови при яких асимптотики $P_\omega(Y_0, \dots, Y_{n-1}, \pm\infty)$ -розв'язку та всіх його похідних до порядку $n-1$ включно записуються у явному вигляді.

Теорема 2. *Нехай виконуються умови теореми 1 і функція L_{n-1} задовольняє умову S_0 . Тоді для кожного $P_\omega(Y_0, \dots, Y_{n-1}, \pm\infty)$ -розв'язку диференціального рівняння (1) (у випадку їх існування) мають місце при $t \uparrow \omega$ асимптотичні співвідношення*

$$y^{(j)}(t) \sim \frac{\nu_{n-1}[\pi_\omega(t)]^{n-j-1}}{(n-j-1)!} \left| \gamma C_n J_n(t) L_{n-1} \left(\nu_{n-1} |J_n(t)|^{\frac{1}{\gamma}} \right) \right|^{\frac{1}{\gamma}} \quad (j = \overline{0, n-1}). \quad (28)$$

Доведення. Нехай диференціальне рівняння (1) має $P_\omega(Y_0, \dots, Y_{n-1}, \pm\infty)$ -розв'язок $y : [t_0, \omega[\rightarrow \mathbb{R}$. Тоді згідно з теоремою 1 виконуються умови (9) – (11) і для цього розв'язку мають місце асимптотичні співвідношення (12), (13). Крім того, як було доведено в першій частині цієї теореми, для даного розв'язку має місце також асимптотичне співвідношення (17), з якого випливає, що

$$\ln |y^{(n-1)}(t)| = [1 + o(1)] \ln |J_n(t)|^{\frac{1}{\gamma}} \quad \text{при } t \uparrow \omega.$$

Тоді, враховуючи, що функція L_{n-1} задовольняє умову S_0 , будемо мати

$$\begin{aligned} L_{n-1}(y^{(n-1)}(t)) &= L_{n-1} \left(\nu_{n-1} e^{\ln |y^{(n-1)}|} \right) = L_{n-1} \left(\nu_{n-1} e^{[1+o(1)] \ln |J_n(t)|^{\frac{1}{\gamma}}} \right) = \\ &= L_{n-1} \left(\nu_{n-1} |J_n(t)|^{\frac{1}{\gamma}} \right) [1 + o(1)] \quad \text{при } t \uparrow \omega. \end{aligned}$$

Використовуючи це асимптотичне співвідношення перепишемо (13) у вигляді

$$|y^{(n-1)}(t)|^\gamma = \alpha_0 \nu_{n-1} \gamma C_n J_n(t) L_{n-1} \left(\nu_{n-1} |J_n(t)|^{\frac{1}{\gamma}} \right) [1 + o(1)] \quad \text{при } t \uparrow \omega,$$

звідки випливає, що

$$y^{(n-1)}(t) = \nu_{n-1} \left| \gamma C_n J_n(t) L_{n-1} \left(\nu_{n-1} |J_n(t)|^{\frac{1}{\gamma}} \right) \right|^{\frac{1}{\gamma}} [1 + o(1)] \quad \text{при } t \uparrow \omega.$$

Тому з (12) і (13) отримуємо явні асимптотичні співвідношення (28). Теорему доведено.

3. Приклад одного класу диференціальних рівнянь.

Розглянемо клас істотно нелінійних диференціальних рівнянь виду

$$y^{(n)} = \frac{\sum_{k=1}^l \alpha_k p_k(t) \prod_{j=0}^{n-1} \varphi_{kj}(y^{(j)})}{\sum_{k=l+1}^m \alpha_k p_k(t) \prod_{j=0}^{n-1} \varphi_{kj}(y^{(j)})}, \quad (29)$$

де $\alpha_k \in \{-1, 1\}$, $p_k : [a, \omega[\rightarrow]0, +\infty[$ – неперервна функція, $-\infty < a < \omega \leq +\infty$, $\varphi_{kj} : \Delta_{Y_j} \rightarrow]0, +\infty[$ – неперервна та правильно змінна при $y^{(j)} \rightarrow Y_j$ функція порядку σ_{kj} , Y_j дорівнює або нулю, або $\pm\infty$, Δ_{Y_j} – односторонній окіл Y_j , $k = \overline{1, m}$, $j = \overline{0, n-1}$.

Припустимо, що для деяких $s \in \{1, \dots, l\}$ і $r \in \{l+1, \dots, m\}$ виконуються нерівності

$$\limsup_{t \uparrow \omega} \frac{\ln p_k(t) - \ln p_s(t)}{\beta \ln |\pi_\omega(t)|} < \beta \sum_{j=0}^{n-1} (n-j-1) (\sigma_{sj} - \sigma_{kj}) \quad \text{при } k \in \{1, \dots, l\} \setminus \{s\}, \quad (30)$$

$$\limsup_{t \uparrow \omega} \frac{\ln p_k(t) - \ln p_r(t)}{\beta \ln |\pi_\omega(t)|} < \beta \sum_{j=0}^{n-1} (n-j-1)(\sigma_{rj} - \sigma_{kj}) \text{ при } k \in \{l+1, \dots, m\} \setminus \{r\}, \tag{31}$$

де

$$\beta = \text{sign } \pi_\omega(t) = \begin{cases} 1, & \text{якщо } \omega = +\infty, \\ -1, & \text{якщо } \omega < +\infty, \end{cases}$$

і покажемо, що у даному випадку права частина рівняння (29) задовольняє умову $(RN)_\infty$.

Нехай $z_j : [a, \omega[\rightarrow \Delta_{Y_j}$ ($j = \overline{0, n-1}$) – довільні функції, що задовольняють умови (6). В силу другої з цих умов

$$\ln |z_j(t)| = [n-j-1 + o(1)] \ln |\pi_\omega(t)| \quad (j = \overline{0, n-1}) \quad \text{при } t \uparrow \omega.$$

З використанням цих асимптотичних співвідношень, першої з умов (6), зображень

$$\varphi_{kj}(z_j) = |z_j|^{\sigma_{kj}} L_{kj}(z_j) \quad (j = \overline{0, n-1}, k = \overline{1, m}),$$

де $L_{kj} : \Delta_{Y_j} \rightarrow]0, +\infty[$ – повільно змінні функції при $z_j \rightarrow Y_j$, а також властивості $\mathcal{M}_2$ повільно змінних функцій, для $k \in \{1, \dots, l\}$ знаходимо

$$\begin{aligned} & \ln \frac{p_k(t) \prod_{j=0}^{n-1} \varphi_{kj}(z_j(t))}{p_s(t) \prod_{j=0}^{n-1} \varphi_{sj}(z_j(t))} = \ln p_k(t) - \ln p_s(t) + \\ & + \sum_{j=0}^{n-1} [(\sigma_{kj} - \sigma_{sj}) \ln |z_j(t)| + \ln L_{kj}(z_j(t)) - \ln L_{sj}(z_j(t))] = \\ & = \ln p_k(t) - \ln p_s(t) + \sum_{j=0}^{n-1} \ln |z_j(t)| \left(\sigma_{kj} - \sigma_{sj} + \frac{\ln L_{kj}(z_j(t))}{\ln |z_j(t)|} - \frac{\ln L_{sj}(z_j(t))}{\ln |z_j(t)|} \right) = \\ & = \ln p_k(t) - \ln p_s(t) + \sum_{j=0}^{n-1} \ln |z_j(t)| (\sigma_{kj} - \sigma_{sj} + o(1)) = \\ & = \ln p_k(t) - \ln p_s(t) + \ln |\pi_\omega(t)| \sum_{j=0}^{n-1} [(n-j-1)(\sigma_{kj} - \sigma_{sj}) + o(1)] = \\ & = \beta \ln |\pi_\omega(t)| \left(\frac{p_k(t) - p_s(t)}{\beta \ln |\pi_\omega(t)|} + \beta \sum_{j=0}^{n-1} (n-j-1)(\sigma_{kj} - \sigma_{sj} + o(1)) \right) \quad \text{при } t \uparrow \omega. \end{aligned}$$

Тут згідно з нерівністю (30) права частина прямує до $-\infty$ при $t \uparrow \omega$ і тому

$$\lim_{t \uparrow \omega} \frac{p_k(t) \prod_{j=0}^{n-1} \varphi_{kj}(z_j(t))}{p_s(t) \prod_{j=0}^{n-1} \varphi_{sj}(z_j(t))} = 0 \quad \text{при } k \in \{1, \dots, l\} \setminus \{s\}.$$

Аналогічним чином з використанням нерівностей (31) встановлюємо, що

$$\lim_{t \uparrow \omega} \frac{p_k(t) \prod_{j=0}^{n-1} \varphi_{kj}(z_j(t))}{p_r(t) \prod_{j=0}^{n-1} \varphi_{rj}(z_j(t))} = 0 \quad \text{при} \quad k \in \{l+1, \dots, m\} \setminus \{r\}.$$

В силу цих граничних співвідношень одержуємо зображення

$$\frac{\sum_{k=1}^l \alpha_k p_k(t) \prod_{j=0}^{n-1} \varphi_{kj}(z_j(t))}{\sum_{k=l+1}^m \alpha_k p_k(t) \prod_{j=0}^{n-1} \varphi_{kj}(z_j(t))} = \frac{\alpha_s p_s(t) \prod_{j=0}^{n-1} \varphi_{sj}(z_j(t))}{\alpha_r p_r(t) \prod_{j=0}^{n-1} \varphi_{rj}(z_j(t))} [1 + o(1)] \quad \text{при} \quad t \uparrow \omega,$$

тобто має місце асимптотичне зображення (7), в якому

$$\alpha_0 = \frac{\alpha_s}{\alpha_r}, \quad p(t) = \frac{p_s(t)}{p_r(t)}, \quad \varphi_j(z_j(t)) = \frac{\varphi_{sj}(z_j(t))}{\varphi_{rj}(z_j(t))} \quad (j = \overline{0, n-1}). \quad (32)$$

Тут $\varphi_j(z_j)$ згідно з властивостями правильно змінних функцій є правильно змінною функцією порядку

$$\sigma_j = \sigma_{sj} - \sigma_{rj} \quad (j = \overline{0, n-1}) \quad (33)$$

при $z_j \rightarrow Y_j$, причому її повільно змінна складова є функцією виду

$$L_j(z_j) = \frac{L_{sj}(z_j)}{L_{rj}(z_j)} \quad (j = \overline{0, n-1}). \quad (34)$$

Таким чином, права частина рівняння (29) задовольняє умову $(RN)_\infty$.

Тому у випадку, коли для деяких $s \in \{1, \dots, l\}$ і $r \in \{l+1, \dots, m\}$ виконуються нерівності (30), (31) і при цьому стала $\gamma = 1 - \sum_{j=0}^{n-1} (\sigma_{sj} - \sigma_{rj})$ не дорівнює нулю, для рівняння (29) справедливі твердження теорем 1 і 2, у яких замість α_0 , σ_j ($j = \overline{0, n-1}$), p і L_j ($j = \overline{0, n-1}$) треба обрати їх вирази з формул (32)–(34).

Висновки. У даній статті для диференціального рівняння загального виду n -го порядку, яке у деякому сенсі є асимптотично близьким до двочленого рівняння з правильно змінними нелінійностями, вперше отримано результати про умови існування $P_\omega(Y_0, \dots, Y_{n-1}, \pm\infty)$ -розв'язків, що є особливим типом у класі, так званих, $P_\omega(Y_0, \dots, Y_{n-1}, \lambda_0)$ -розв'язків. Крім того, одержано асимптотичні зображення для таких розв'язків та їх похідних до порядку $n-1$ включно, та з'ясовано питання про кількість розв'язків з даними асимптотичними зображеннями. Встановлені результати проілюстровано на прикладі одного класу істотно нелінійних диференціальних рівнянь n -го порядку.

Список використаної літератури

1. *Евтухов В. М.* Асимптотические представления решений неавтономных обыкновенных дифференциальных уравнений. – Дисс.... д. физ.-мат. наук. – Киев, 1997. – 295 с.
2. *Евтухов В. М., Самойленко А. М.* Асимптотические представления решений неавтономных обыкновенных дифференциальных уравнений с правильно меняющимися нелинейностями // Дифференциальные уравнения. – 2011. – т. 47, № 5. – С. 628-650.

3. *Евтухов В. М., Клопот А. М.* Асимптотика некоторых классов решений обыкновенных дифференциальных уравнений n -го порядка с правильно меняющимися нелинейностями // Укр. мат. журн. — 2013. — т.65, № 3. — С.354-380.
4. *Кусик Л. И.* Признаки существования одного класса решений существенно нелинейных дифференциальных уравнений второго порядка // Вісник Одеського нац. ун-ту. — 2012. — т.17. — Вип. 1-2(13-14). — Матем. і механ. — С. 80-97.
5. *Сенета Е.* Правильно меняющиеся функции. М.: Наука. — 1985. — 144с.
6. *Bingham N. H., Goldie C. M., Teugels J. L.* Regular variation. Encyclopedia of mathematics and its applications. — Cambridge university press. Cambridge. — 1987. — 494p.
7. *Евтухов В. М., Самойленко А. М.* Условия существования исчезающих в особой точке решений у вещественных неавтономных систем квазилинейных дифференциальных уравнений // Укр. Мат. Ж. — 2010. — Т.62, №1. — С. 52 - 80.

Одержано 05.04.2018